

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ЛИЦЕНЗИОННАТА ПОЛИТИКА НА БНБ

(Приети от Управителния съвет на БНБ на 19 юли 2007 г.)

Законът за Българската народна банка възлага на централната банка високи отговорности във връзка с регулирането и осъществяването на надзор върху банковата система в страната, поддържането на нейната стабилност и защита интересите на вложителите. Сред основните инструменти за постигането на тези задачи е провежданата от БНБ лицензионна политика, чиято основна цел е да осигури допускането на банковия пазар само на такива нови участници, чието качество, опит, конкурентоспособност и принос за развитието на банковото посредничество не подлежат на съмнение. Ето защо, като взе предвид, че:

1. От края на кризата през 1996-1997 г. досега БНБ положи огромни усилия да стабилизира банковата система и да въведе най-добрите стандарти и практики в дейността на кредитните институции. Сред основните фактори за постигнатата финансова стабилност и възвърнатото доверие в банковия сектор беше и си остава възприетата предпазлива и консервативна лицензионна политика.

2. С приемането на България като пълноправен член на Европейския съюз от началото на 2007 г., предизвикателствата пред банковия сектор ще продължат да се увеличават. Не съществува никаква законова или административна преграда пред изключително силните банкови и финансови групи от страните членки да започнат в много кратки срокове предоставянето на банкови услуги в България. Непрекъснато нараства броят на постъпилите уведомления от компетентните надзорни органи на страни членки за намерението на лицензирани от тях кредитни институции да предоставят директно банкови услуги в България. Налице са и заявени намерения за откриване на клонове на такива институции в България.

3. В допълнение към все по-силната конкуренция между банките в страната, банковият сектор трябва да очаква засилващата се конкуренция на небанковите финансови посредници. Няма причина да се смята, че тази глобална тенденция няма да засегне и България. Административните ограничения, наложени от БНБ върху растежа на банковите кредити, оказаха позитивно въздействие върху развитието на небанковия финансов пазар.

4. Членството на страната в Европейския съюз предполага, че България ще следва същите правила и принципи при допускането на нови участници на банковия пазар, каквито се прилагат от останалите държави членки. Статистическите данни показват, че през последните години абсолютният брой на действащите в Европейския съюз кредитни институции бележи ясна тенденция към намаляване, като броят на напусналите пазара стабилно превъзхожда новолицензираните.

5. Като висш надзорен орган, комуто е поверено вземането на решения за издаване на лицензи за банки, Управителният съвет на БНБ трябва да отговори на изискванията за прозрачност и информираност на публиката, залегнали в Директива 2006/48 и Раздел V от Глава единадесета на Закона за кредитните институции.

Управителният съвет на БНБ оповестява, че ще провежда лицензионна политика, основана на следните принципи:

Както и през изминалите 10 години, Българската народна банка ще се придържа към предпазлива и консервативна лицензионна политика, насочена към запазване и повишаване качеството на банковото посредничество и стабилността на участниците в него, увеличаване на ползите и минимизиране на риска от засилващата се конкуренция на банковия пазар, стимулиране започналата консолидация в банковия сектор и оптимизиране на неговата структура, при запазване и високите изисквания към желаещите да станат негови нови членове. До банковия пазар ще бъдат допускани само

участници, способни да допринесат за усъвършенстване на банковото посредничество, да добавят нова стойност на пазара, предлагайки иновативни продукти и услуги.

Разумен и консервативен подход ще бъде прилаган както по отношение на създаването на местна банка, така и при третирането на заявления от банки от трети страни (страни нечленки на ЕС), желаещи да осъществяват дейност в страната. С оглед значително по-високите рискове, свързани с **допускането на банка от трета държава на българския пазар**, по отношение на такива банки и в съответствие с разпоредбите на Закона за кредитните институции изключително голямо внимание ще бъде обръщано на **изискването за високо реноме на заявителя**, постигнато на международните финансови пазари, надеждност и стабилност на финансовото му състояние. Доброто качество на чуждестранните банки, допускани до участие в българското банков посредничество, ще бъде гарантирано и от изисквания за **притежаване на инвестиционен рейтинг**. Обстойно ще бъде изследвано в такива случаи наличието на законодателни пречки, които биха създали трудности при осъществяването на нормално надзорно сътрудничество с компетентния надзорен орган на третата държава, нивото и условията за гарантиране на влоговете, липсата на преференции, поставящи вземанията на местните лица по седалището на банката в по-благоприятно положение в сравнение с кредиторите на чуждестранните ѝ клонове.

При заявено желание за **създаване на местна банка** ще бъде продължена и задълбочена практиката за провеждане на предварителни консултации с представители на заявителя и на основните акционери. По време на тези консултации заявителите ще бъдат запознавани със структурата и особеностите на българския банков пазар, силно конкурентната среда и наличието на специфични рискове при осъществяването на банкова дейност в България. От тях ще се изисква ясна стратегия за успешното функциониране на бъдещата банка, визия за потенциалните пазарни ниши и убедително излагане предимствата на тяхната кандидатура. Позитивно ще бъдат третирани само заявители с натрупан опит във финансовата сфера, доказана репутация и способност за иновативно развитие, предлагане на нови и адекватни на българските условия банкови продукти.

Особено внимание ще бъде обръщано на **акционерната структура на бъдещата банка**. Липсата на ясно обособено ядро от акционери с квалифицирано участие, базирано върху сериозен капиталов ангажимент и стабилна перспектива за собствения им бизнес, доказана и чрез лесен достъп до банково кредитиране, ще се разглежда като потенциален акционерен проблем в бъдещата банка. Желанието на отделни успешни бизнес-групи да създадат собствени банки, без да са доказали възможности да управляват финансови активи и да обслужват успешно задълженията си, няма да бъде третирано без резерви. Такива заявители ще бъдат насочвани към придобиване на съответстващ на техния бизнес- потенциал дял в местни банки, в които чрез влиянието си върху управлението и дейността на съответната банка да докажат своята надеждност и отговорност при управлението на чужди финансови средства. Като перспективни ще бъдат разглеждани акционерните структури на бъдещи банки, в които големи и стабилни международни финансови групи с инвестиционен рейтинг са се ангажирали със значим акционерен дял, гарантиращ предлагането на съвременни и атрактивни банкови продукти, корпоративно управление, отговарящо на проверени високи стандарти и най-добрите практики, а също така и – при необходимост – незабавна капиталова подкрепа срещу поетия риск, за успешното развитие на бизнеса.

Високи критерии ще бъдат проявявани и занапред по отношение **на акционерния капитал на заявителя**. Покритието само на минималните законови изисквания, отчитайки неизбежните загуби, възникващи при започването на каквато и да е стопанска дейност, ще бъде разглеждано като потенциален риск. Освен стартирането на дейността в чисто физически план, капиталът на бъдещата банкова институция трябва

да отговаря на рисковия ѝ профил, формиран въз основа на продуктовата структура на предлаганите банкови услуги, както и да осигурява необходимия резерв, годен да обезпечи в средносрочен план капиталово покритие на планираното нарастване на активите. Ще продължи строгото обследване на **источниците за извършване на капиталовите вноски от акционерите**, като се разширят и задълбочат анализите на финансовия и бизнес-потенциал на основните акционери, съответствието между мащаба и резултатите на тяхната предхождаща дейност и очакваното влияние, което ще имат върху дейността и управлението на бъдещата банка. Като предимство ще бъде оценявана готовността на учредителите да регистрират банката като публично дружество и да осигурят спазването на високите стандарти, свързани с набирането на капитал чрез публични емисии на фондовите борси.

Българската народна банка ще продължи да усъвършенства **изискванията към корпоративната структура и корпоративното управление** на банковите дружества. Без адекватна корпоративна структура, осигуряваща надеждни функционални връзки и ефективни механизми за вътрешен контрол е немислимо успешното осъществяване на банкова дейност. При все още недостатъчно добре развитата система от органи за защита правата на потребителите на банкови услуги в страната банковият мениджмънт трябва да е в състояние да превъзмогне тяснокорпоративния интерес, да изготви и реализира такава стратегия за отношенията с клиентите, която не само не е в противоречие с бързо растящите изисквания на ЕС в тази насока, но и успява да избегне или поне да минимизира потенциалният репутационен риск, който произтича от отношенията с все по-претенциозните към качеството на обслужването потребители. Българската народна банка ще продължи да полага усилия при формирането на висшия мениджмънт на бъдещите кредитни институции да бъде намирано сполучливото съчетание между познаващи особеностите на пазара местни специалисти и доказали се чуждестранни професионалисти, способни да внесат и приложат ноухау, със стабилен банков опит, формиран във водещи кредитни институции по света.

В един по-широк аспект, имащ пряко отношение върху потенциалните участници в банковия пазар, Българската народна банка ще продължи **категорично да се противопоставя на всички опити за създаване на законова база други депозитни институции да навлизат на пазара при занижени изисквания в сравнение с тези за дейността на кредитните институции в ЕС**. Потенциалните последствия от появата на неконкурентни институции биха били непредвидимо рискови, биха върнали финансовата система в условията на несигурност и биха подложили на сериозно изпитание постигнатото високо доверие в участниците на банковия пазар. При постоянното разширяване гамата на финансовите услуги, извършвани от небанкови финансови посредници, за осъществяването на която дейност българското законодателство е сред най-либералните в ЕС, създаването на нискокачествени квазибанки би представлявало авантюра с изключително тежки последици, която Българската народна банка като институция, отговорна за финансовата стабилност в страната, и занапред няма да подкрепя.